

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 143/16

Møtedato: 20.10.2016

Dato: 05.10.2016

Arkivsaksnr: 2016/10694

Forslag til Statsbudsjett 2018 - innspill fra Universitetet i Bergen

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- [Styresak 118/16 Langtidsbudsjett UiB og budsjettprosessen for 2017](#)

Saken gjelder:

UiB skal innen 1. november fremme sine innspill til statsbudsjettet for 2018. I denne saken beskrives kort de punktene det legges opp til å spille inn. Universitetets strategi 2016-2022 vil være førende for de foreslåtte tiltakene.

UiB fremste strategiske grep for å utvikle flere fremragende forskningsmiljøer og bedre utdanningskvalitet, er å etablere kunnskapsklynger. Gjennom å samle vitenskapelige ansatte, studenter og kunnskapsmedarbeidere fra utdanningsinstitusjonene, instituttsektoren, samt kunnskapsintensivt og forskningstungt næringsliv i regionen i spesialtilpassede forsknings- og utdanningsbygg, skal ressursene konsentreres mot områder hvor UiB har særlige forutsetninger for å lykkes nasjonalt og internasjonalt.

Faglige nyvinninger finner gjerne sted i krysningsfelt mellom ulike disipliner, ofte i møter med de store samfunnsmessige utfordringene. Det er imidlertid strukturelle utfordringer med å satse tverrfaglig innen universitetets fakultetsstruktur. Klyngene gir muligheter til å skape fremragende utdanning, grunnforskning, anvendt forskning og innovasjon bygget på synergier oppnådd gjennom geografisk nærhet og/eller fysisk samlokalisering mellom ulike forsknings- og utdanningsaktører. I tråd med universitetets strategi 2016- 2022 fremmes følgende budsjettsatsinger for 2018:

- Bevilgninger til nødvendig rehabilitering av universitetsbygninger
- Satsing på MNT, forskning og utdanning, med styrket basisbevilgning og utstyr
- Rekrutteringsstillinger
- Etablering av flere verdensledende miljø
- Nye studieplasser på områder med klare samfunnsmessige behov

Forslag til vedtak:

Styret ber universitetsledelsen utforme innspill til statsbudsjett for 2018 i tråd med prioriteringene i denne saken.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

05.10.2016/Per Arne Foshaug - Sven-Egil Bøe; Steinar Vestad

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
143/16

Møtedato:
20.10.2016

Arkivsaksnr:
2016/10694

Innspill til budsjettsatsinger 2018

UiBs vedtatte strategi for perioden 2016- 2022 innebærer en videreføring av satsingen på områdene marin forskning, globale samfunnsutfordringer og klima og energiomstilling. Samtidig skal breddeuniversitetets unike muligheter for faglig mobilisering, fordypning og samarbeid på tvers av faggrener utnyttes. UiBs innspill til budsjett for 2018 skal støtte opp om disse satsingstiltakene.

UiB fremste strategiske grep for å utvikle flere fremragende forskningsmiljøer og bedre utdanningskvalitet, er å etablere kunnskapsklynger. Gjennom å samle vitenskapelige ansatte, studenter og kunnskapsmedarbeidere fra utdanningsinstitusjonene, instituttsektoren, samt kunnskapsintensivt og forskningstungt næringsliv i regionen i spesialtilpassede forsknings- og utdanningsbygg, skal ressursene konsentreres mot områder hvor UiB har særlige forutsetninger for å lykkes nasjonalt og internasjonalt.

Faglige nyvinninger finner gjerne sted i krysningsfelt mellom ulike disipliner, ofte i møter med de store samfunnsmessige utfordringene. Det er imidlertid strukturelle utfordringer med å satse tverrfaglig innen universitetets fakultetsstruktur. Klyngene gir muligheter til å skape fremragende utdanning, grunnforskning, anvendt forskning og innovasjon bygget på synergier oppnådd gjennom geografisk nærhet og/eller fysisk samlokalisering mellom ulike forsknings- og utdanningsaktører. I tråd med universitetets strategi 2016-2022 fremmes følgende budsjettsatsinger for 2018:

- Bevilgninger til nødvendig rehabilitering av universitetsbygninger.
- Satsing på MNT, forskning og utdanning, med styrket basisbevilgning og utstyr.
- Rekrutteringsstillinger
- Etablering av flere verdensledende miljø
- Nye studieplasser på områder med klare samfunnsmessige behov

Bygg

Det vises til sak 71/16 Større byggprosjekter der Styret vedtok å fremme ENTEK og nybygg for Griegakademiet som prioritet 1 for finansiering over Statsbygg. Deretter ble Realfagbygget og Kulturhistorisk Museum prioritert. Samtidig vil UiB sikre finansiering til Campus Årstadvollen og et nybygg for HF ved annen finansiering. Prioriteringene fremmes i innspillet til departementet. UiB vil også understreke betydningen av at departementet fortsetter med ekstra vedlikeholdsbevilgninger slik at en øker vedlikeholds nivået og fornyelsen av sektorens bygg.

Med virkning fra 01.01.17 overdras Kunsthøyskolen i Bergen (KHiB) til UiB. En viktig forskjell i finansieringen av de to institusjonene er at UiB i hovedsak eier sine bygninger selv, mens KHiB leier sine arealer. Etter flytting til Møllendal medio 2017 vil KHiBs husleiekostnader øke fra 21 mill. kroner til 60 mill. kroner på årsbasis - en vekst på ca. 40 mill. kroner. Det legges til grunn at KD viderefører sin modell for kompensasjon for husleievekst knyttet til innflytting i nybygg. For 2018 tilsvarer dette en budsjettvekst på 30 mill. kroner.

Vitenskapelig utstyr

Teknologikomponenten øker innenfor de fleste av UiBs områder og kostbart vitenskapelig utstyr er sentralt for å sikre forskningens vilkår, men også studentenes læringsmiljø. Det er nyttig at det er etablert ordninger der NFR finansierer utstyrsinvesteringer. Likevel er det avgjørende at institusjonene selv kan sikre et tilstrekkelig investeringsnivå innenfor egne rammer. UiB vil øke egne utstyrsavsetninger med 50 % de kommende årene og vil etablere interne finansieringsordninger gjennom brukerbetaling for å sikre mulighet for å dekke oppgraderinger og gjenanskaffelse av utstyr. UiB fremmer forslag om at departementet tilfører de utstyrsunge institusjonene midler til utstyr som drahjelp i disse prioriteringene. UiB ber om en rammeøkning på 50 mill. kroner til dette formålet.

Fartøy

Marin satsing er en sentral del av UiB strategi «HAV LIV SAMFUNN». Hav er et av hovedelementene i Regjeringens Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015–2024 (Meld. St. 7, 2014-2015). At det finnes et tilstrekkelig antall moderne forskningsfartøy er avgjørende for den marine satsningen. «Kristine Bonnevie» vil midlertidig representere en bedring i situasjonen, men må på ingen måte gi inntrykk av kapasiteten nå er sikret for fremtiden. UiB vil spille inn at departementet fortsatt må prioritere dette området slik at sektoren sikres tilstrekkelig toktid på moderne havgående fartøy.

UiB har en stor marin forskningsaktivitet i polare strøk, både i nord og sør. UiB ønsker derfor å bli koplet inn som fjerde partner i «Kronprins Haakon» og sikres grunnfinansiering til å bruke det nye fartøyet som forskningsplattform. Dette vil være i Norges langsiktige interesse. Det vises i den sammenheng til den nasjonale utredningen «Vurdering av behov for infrastruktur for innhenting av marine data langs kysten», sendt fra Havforskningsinstituttet til Nærings- og fiskeridepartementet. Utredningen påpeker at det vil være naturlig at UiB koples inn som fjerde partner i «Kronprins Haakon», og sikres grunnfinansiering til å bruke det nye fartøyet som forskningsplattform. Dette er i tråd med UiB sine innspill til utredningen.

Havet forventes å være av stor og økende betydning for norsk økonomi. UiB er en viktig forskningsaktør i dette, og det er naturlig at også vår toktvirksomhet øker. De seneste årene har UiB hatt økende suksess i eksternfinansierte forskningsprosjekt rettet mot dyphavet, marine ressurser og klima, der tilgang til tid på forskningsfartøy er blant UiBs konkurransefortrinn, men også ofte er en egenandel vi selv må finansiere. UiB har sterkt behov for forbedret grunnfinansiering til å gjennomføre viktige forskningstokt med «Kristine Bonnevie» og «G.O. Sars»,

Rekrutteringsstillinger

Universitetet i Bergen ønsker å styrke forskerutdanningen i tråd med behovet skissert i langtidsplanen for forskning 2015- 2024.

Både Regjeringen, UH-sektoren, næringslivet og det offentlige er opptatt av at Norge må øke satsingen på IKT for å kunne møte samfunnets behov. Det er et betydelig kompetanseetterslep på utdanningssiden, også i form av stipendiatstillinger. Ved UiB legges det nå opp til å styrke og konsentrere universitetets IKT-satsing på utdanning, forskning og infrastruktur gjennom økt tverrfaglig samarbeid mellom et bredt spekter av fagmiljø.

I tillegg til eksisterende ressurser vil nye rekrutteringsstillinger gi et kraftfullt løft til denne satsingen og det foreslås en økning på 10 stillinger.

En sentral premiss for overdragelse av KHiB er etablering av et eget doktorgradsprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid. I tillegg til at eksisterende kandidater i Program for kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU) inngår i det nye programmet, er det beregnet at dette krever tilførsel av 10 nye stillinger for å tilfredsstille NOKUTs kvalitetskrav. (Etablering av programmet

krever sentral godkjenning, og saken skal fremmes for universitetets styre i løpet av høsten 2016).

På dette grunnlag foreslås en total økning på 20 rekrutteringsstillinger.

Verdensledende forskning

UiB vil understreke at kvalitet er bærebjelken i forskning og utdanning. Det er derfor viktig at departementet prioriterer tiltak med kvalitet. Verdensledende miljøer var et eksempel på dette, og det var skuffende at dette bare ble et engangstiltak. UiB ber om at ordningen med verdensledende miljøer eller tilsvarende ordninger reetableres for å stimulere kvalitet i sektoren. Det er viktig at solid forskningskvalitet belønnes noe som er i tråd med Langtidsplanen, anbefalingene fra Produktivitetskommisjonen og flere rapporter i regi av Forskningsrådet de siste årene.

Studieplasser

Det er sentralt at UiB tilbyr utdanninger som samfunnet etterspør. I denne sammenheng er etablering av kunnskapsklyngene sentrale. Dette vil ikke bare styrke forskning men også fornye undervisningen. Universitetet er således positiv til å ta i mot nye studieplasser blant annet innenfor realfagene, helsefagene, musikkterapi og lærerutdanningen. Oppsummering av forslag til nye studieplasser er gitt i tabell 1.

Tabell 1. Nye studieplasser 2018

Prioritet	Studie	Antall	Kategori
1	Musikkterapi	12	B
2	Master i medieproduksjon (Media City)	15	A
3	Helsecampus årstadvollen (helseklyngen)		
	- Profesjon psykologi	13	A
	- Farmasi	20	B
	- mastergrad i barnevern	5	D
	- Logopedi	40	C
	- Profesjonsstudiet i medisin	10	A
	- Ernæring	5	D
4	Marin klynge/ Energiklynge		
	- Integrerte master teknologi og energi	60	C
	- Integrerte master sjømat og havroms teknologi/subsea	10	C
5	Lærerutdanningen		
	- Bachelor i spesialpedagogikk	17	D
	- Integrert lektorutdanning i matematikk og naturfag	10	D
	- Integeret master i samfunnsvitenskap	20	D
	- Lektorutdanning i historie/ religionsvitenskap	10	D
6	«Philosophy, Politics and Economy	20	F
	SUM	267	

Musikkterapi

Studieplasser i musikkterapi legitimeres først og fremst av helsevesenets og brukernes behov. Samtidig presiserer den nasjonale strategien HO21 at helse også er et område for innovasjon, næringsutvikling og internasjonale forskningsambisjoner. Norsk musikkterapiforskning ligger langt framme internasjonalt, og musikkterapi er et av de fagene ved UiB som har potensial til å utvikle verdensledende forskingsmiljø.

Nye retningslinjer fra Helsedirektoratet innen psykosebehandling og rusbehandling, samt etterspørsel etter musikkterapikompetanse innen voksende felt som eldrehelse, gjør at det er behov for å øke den nasjonale utdanningskapasiteten i musikkterapi. De to norske utdanningsinstitusjonene på feltet, Norges musikkhøgskole og Universitetet i Bergen, er enige om at det er behov for å doble kapasiteten, fra 12 til 24 kandidater årlig ved hvert studiested, slik at den nasjonale kapasiteten økes til 48 kandidater årlig.

Økning i antall studieplasser innenfor musikkterapi vil også gi grunnlag for nye tverrfaglige aspekter innenfor utdanningen knyttet til at KHiB overdras av UiB med virkning fra 01.01.2017. Musikkterapimiljøet vil da inngå som del av et nytt fakultet for kunst, musikk og design ved UiB.

Media City Bergen

Kunnskapsklyngen Media City Bergen skal bli internasjonalt ledende og er prototypen på UiBs klyngesatsing. Nye fremtidsrettede og innovative studietilbud er avgjørende for å realisere klyngen. Gjennom tilknytning til NCE Media vil tilbudet også bli et sentralt bidrag til næringsutvikling og omstilling på Vestlandet.

Nye fremtidsrettede studietilbud innen medieinnhold og -teknologi er avgjørende for å imøtekomme kunnskapsbehov i en mediebransje i omstilling. Innenfor Media City-satsingen er det ønskelig å etablere et nytt masterstudium i medieproduksjon. Masterprogrammet er forskningsbasert og har praksis, entreprenørskap og innovasjon som sentrale utdanningselementer.

Helsecampus Årstadvollen

Det er behov for en økning i utdanningskapasiteten innenfor helsefag for å møte fremtidens helseutfordringer og innfri ambisjonene i samhandlingsreformen. Regjeringens uttalte ønske om økt satsing på rus, psykisk helsevern og bedre folkehelse er en del av dette.

Helsefagene ved UiB utgår fra sterke forskningsmiljø og er praksisnære utdanninger med høy samfunnsrelevans og svært god rekruttering. I tråd med regjeringens ønsker er det kapasitet til å ta imot flere fullfinansierte studieplasser innenfor medisin, farmasi, psykologi, logopedi, ernæring og barnevern.

En slik styrking vil inngå som en del av UiB sin strategiske satsing på kunnskapsklyngen Helsecampus Årstadvollen og et utvidet tverrfaglig samarbeid innenfor utdanning, forskning og innovasjon. Dette støtter opp om tverrprofesjonell og tverrinstitusjonell læring, med utdanning av fagpersonell som er godt forberedt til å planlegge og samarbeide om fremtidige kommunehelsetjenester i fellesskap mellom flere av fakultetene ved UiB, Bergen kommune, Uni Research Helse og Høgskolen på Vestlandet. Flere av helsefagutdanningene utøver viktige oppgaver innenfor primærhelse og i grenseflaten mellom spesialist og primærhelsetjenestene.

Marin klynge/Energiklynge

For å bidra til å møte samfunnets behov for omstilling av næringslivet på Vestlandet spesielt og for nasjonen generelt, foretar UiB i 2016 og 2017 en betydelig dreining av studietilbudet gjennom å opprette fire sivilingeniørprogram innen havbruk og sjømat, havteknologi, energi og medisinsk teknologi. Programmene blir etablert gjennom en omstilling innenfor egne rammer og vil utdanne kandidater som er etterspurt i regionen. De imøtekommer et behov for teknologisk kompetanse innen fagområder som utgjør et viktig grunnlag for framtidig vekst og verdiskaping på Vestlandet. For å sikre nærings- og yrkesrettet kompetanse hos kandidatene etableres programmene i tett samarbeid med Høgskolen på Vestlandet (HVL),

Sjøkrigsskolen, helseforetaket og næringslivsklyngene NCE Seafood Innovation og GCE Subsea. For ytterligere å styrke effekten av denne målrettede innsatsen for å gjøre næringslivet på Vestlandet mer konkurransedyktig, er det ønskelig med et økt antall teknologirettede studieplasser til sivilingeniørutdanningene.

Lektorutdanningen

Det er stort behov for flere realfagslærere. Skjerpede krav i matematikk for opptak til all realfagutdanning implementeres antagelig nasjonalt fra 2018. Dette vil medføre et økt lærerbehov i videregående skole. Mangel på kvalifiserte realfagslærere kan også være en av de faktorene som kan begrense samfunnets omstillingsevne og UiBs evne til å tiltrekke studenter til marin sektor og til ingeniørfag.

Etterspørselen etter en 5-årig integrert lektorutdanning er stor, og det vil være særlig viktig å få dette på plass når kravet om master for alle lærere blir innført i 2017. Tilbud om integrert lektorutdanning i samfunnskunnskap finnes i dag ikke på Vestlandet.

«Philosophy, Politics and Economy»

Universitetet i Bergen ønsker å etablere et lederprogram av typen PPE: Philosophy, Politics and Economics. Studieprogrammet vil være et tverrfakultært samarbeid mellom HF og SV-fakultetene. Fagmiljøene som inngår er filosofi, statsvitenskap og økonomi. Slike studieprogram er veletablerte og prestisjetunge ved universiteter som Oxford, York og London School of Economics, og også i andre europeiske land og USA. Studenter fra PPE programmet vil kunne fortsette på de deltagende instituttens disiplinbaserte masterprogram.

Studieplasser og studieplasskategorier

Forslag til endret kategoriinnplassering (A- F) av eksisterende studieprogrammer skal følge institusjonenes satsingsforslag for 2018. Det argumenteres for flytting av følgende programmer:

- Profesjonsstudiet i psykologi (fra B til A)
- Logopediutdanningen (fra D til C)
- Språkfagene ved Det humanistiske fakultet (fra F/D til E/C)

Profesjonsstudiet i psykologi er et integrert seks-årig helsefagstudium på linje med medisin og odontologi og bør således følge samme kategoriinndeling som disse.

Logopedutdanningen ved UiB (MA-Logopedi-helsefag) er innrettet mot helsefag og kliniske tilstandsbilder, men har samme finansieringskategori som teorifag. Det foreslås derfor å endre finansieringskategorien til C.

I forbindelse med arbeidet med ny finansieringsmodell (ekspertgruppen) ble det utarbeidet en rapport som viste at språkfagene er betydelig mer ressurskrevende enn det finansieringskategorien skulle tilsi. Det foreslås derfor å endre kategorien for disse til samme kategori som realfagene.

For nye studieprogram legges forslag til kategori (A-F) inn som del av institusjonens årlige rapportering til DBH.

Universitetsdirektørens kommentarer

Universitetets strategi for 2016 -2020 er førende for forslaget til budsjettsatsinger for 2018. På denne bakgrunn foreslås følgende tiltak.

- Bevilgninger til nødvendig rehabilitering av universitetsbygninger.
- Satsing på MNT, forskning og utdanning, med styrket basisbevilgning og utstyr.
- Rekrutteringsstillinger
- Bevilgninger for å fremme verdensledende miljø
- Nye studieplasser på områder med klare samfunnsmessige behov

Etter universitetsdirektørens oppfatning vil de foreslåtte tiltakene bidra til økte muligheter for gjennomføring av tiltakene som strategien legger opp til og gi en særlig tyngde i klyngesatsingen.

05.10.2016/Per Arne Foshaug - Sven-Egil Bøe/ Steinar Vestad